

HUNDESPANDET

Af fhv. kolonibestyrer *A. Bistrup*

Et vel holdt hundespand er et smukt syn, og det er værd at studere. Som regel regner man med 10—14 dyr, hvoraf helst kun 2—3 må være tæver, da disse er mindre og spinklere og derfor ikke så tunge i trækket.

Man keder sig aldrig på selv den længste slædetur, thi hver af de i vifteform gående hunde med de vajende eller opkrølede haler har sine ejendommeligheder, sine vaner, og de mange forskellige farver, sorte, hvide, brune og plettede, liver svært op i ensomheden. Er spandet friskt og veloplagt, kan man ofte få indtryk af, at hundene går og småsnakker med hverandre. Dyr har nu engang en for menneskene uhorlig måde at meddele sig til hverandre på.

De mange hundepoters rappe fodslag, slædemedernes sagte hvislen er en beroligelse for nerverne, de mange skagler virker hypnotiserende. En doven hund røber sig selv, tersen i dens skagle vil straks vise det, og en advarende henstilling — thi hver hund skal kende sit navn — er som regel nok til at få den til at gøre sin pligt — ellers bliver den halet ind og får et slag over snuden.

Et hundespand skal helst være som et regiment soldater. Den røde tråd i det er: stærk, stærkere, stærkest, og hver hund skal kende rangfølgen. Øverst står basen (itokrut). Med næstkommandanten ved sin side hersker han suverænt over hele spandet. Er „fatter“ tilfældigvis morgengnaven eller på frierfødde, tilrådes det enhver af de underordnede, straks den nærmer sig, at smide sig på ryggen som tegn på øjeblikkelig underkastelse — ellers vanker der klø, grusomme klø.

Man kan ikke selv udvælge sin bas. I et kuld hvalpe kan der være een eller to udprægede bastyper, og en af dem må selv tilkæmpe sig magten gennem mange og ofte blodige kampe.

En særlig stilling indtager den ældste tæve (ningio). Hun går som regel sine egne veje, men sætter pris på, at andre af hendes eget køn straks viser hende ærbødighed. Enhver anden tæve bliver underkastet en grundig undersøgelse, men viser der sig intet tegn på, at den fremmede er eller snart vil blive løbsk, har den en morsom måde at vise sin foragt på. Den spjætter ud med bagbenene for derefter roligt at gå videre. Men er der foruroligende tegn — ja, så bliver der kamp.

Vover et fremmed spand sig ind på domænet — særlig den kære mødding —, bliver der ballade; men er de fremmede ikke særligt aggressive, ender hele historien som regel kun med lidt knurren og arrig bjæffen; kun kan det hænde, at basen umotiveret høvler sin egen næstkommanderende af, ligesom for blot at manifestere, hvem det er, der er herre.

Bliver der virkelig kamp, kommer hele regimentet i ilden. Slaget indledes da af næstkommandanten, medens basen, omringet af sine tropper, foreløbig holder sig lidt i baggrunden, klar til at gribe ind, om det skulle blive nødvendigt.

Hvert år hører man om mennesker, der er blevet overfaldet af hunde. — —

Få dage efter, at jeg netop havde iagttaget, hvordan en hvalpemoder lærer sine hvalpe at dræbe, så jeg en lille pige komme løbende glad og fornøjet nede på isen. To halvvoksne hvalpe fulgte hende. Så snublede barnet over en isknold. Hvalpene syntes, det var morderlig sjovt og gav sig til at hive og slide i hendes tøj. Desværre blev barnet angst og gav sig til at skrigе. Nogle voksne hunde, som lå i nærheden, hørte det og så, at der skete noget, og styrtede til. Fra sæl- og bjørnejagter huskede de, at alle levende væsner betød mad, — dejligt, varmt dampende kød med læskende blod, og så gjaldt det om at komme først. Inden vi nåede at komme ned på isen, var katastrofen sket. Et lille barn med en knust strube! Allerede som hvalpe havde de jo lært, hvor ethvert levende væsen er mest sårbart. Denne ulykke begyndte som leg, men det hænder også, at hundene kommer snigende og omringer En under faretruende knurren, da må man kun håbe, at der er hjælp i nærheden, ellers kan man få en ilde medfart.

Efter en sådan ulykke lyder 10—12, måske flere skud, og en jæger står pludselig uden eksistensmuligheder, måske i den bedste fangsttid, den, der skal skaffe ham og hans familie føde til hele vinteren. Men loven er ubønhørlig. — Civilisationen søger at skjærme folk mod nød og fare, men samtidigt berøver de dem pligten til at tænke og huske, at mennesket bør være klogere end dyrene. Der er blevet spurgt i bladene, om der intet kan gøres for at hindre disse overfald. — Jo, der kan!

Der var engang en stout bjørnejæger, en modig mand, der i sin ungdom havde nedlagt utallige bjørne kun bevæbnet med et spyd. Kom han til en fremmed boplads, så man ham aldrig uden bevæbnet med sin tunge pisk. Pisken er nu engang det eneste, slædehunden har respekt for. — Så ligetil er problemet.

Medens danske og grønlandske tjenestemænd kun bruger deres hunde til tjenesterejser langs kysten og småture, hvorfor dressuren ikke behøver at være så fin, er forholdet noget ganske andet for jægeren, der dagligt færdes langt tilsøs, og på hvem faren altid lurер. Jægeren må derfor kunne stole fuldtud på sine hunde, som de på ham.

De fleste herhjemme er sikkert af den opfattelse, at hundene må smage pisken dagen lang, og så er det modsatte netop tilfældet. En dygtig hundekusk rører meget sjældent sin pisk. Nogle få gange under opvæksten har hvalpen fået den forfærdelige sviende smerte, når snerten fra den 6—7 meter lange pisk — der kan flække en telefonbog, slå hul på en

Basen er spandets største, flotteste og stærkeste hund — og den ved det Foto: Chr. Vibe

konservesdåse eller klippe øret af et dyr — ramte deres lår eller bug, og de glemmer det aldrig! Pisken er kun en trusel, thi alene snertens hvinen gennem luften er nok til at få hele spandet til at jage skrækslagent afsted, og det må de ikke uden ordre, thi galop slider for meget på poter og lunger. — Der bruges helt andre metoder.

Slædehunden får kun eet måltid om dagen, nemlig om aftenen, endda et meget sparsomt tilmålt måltid, derfor er den altid sulten, og dette har jægeren lært at udnytte efter princippet: „Der er aldrig et slædespor så langt, det ender dog på en mødding!“

En dag vandrer han ud og gemmer noget foder ude på isen. Noget efter kører han ud, og når hundene nærmer sig skjulestedet, giver han et eller andet bestemt signal, som ustandseligt gentages, til foderet er nået. Dag for dag gentages det, længere og længere bort lægges foderet, og mere og mere dæmpet lyder signalet. Hundene, der i det daglige får lov at lunte afsted, bliver nu opmærksomme ved signalet, ser sig søgende omkring og falder ind i det lange trav.

Dette signal, som kaldes fodersignal, gælder kun for kortere strækninger, og *må ikke misbruges*. En hund kan tilgive smerte, men skuffer man den for ofte med hensyn til det kære attråede foder, bliver den mistænksom og stoler ikke mere på sin herre.

Samtidigt skal hundene lære at følge et spor, nyt eller gammelt, usvigelig sikkert, indtil anden ordre gives. En gammel hundekusk gav mig engang det råd: „Kommer Du ud i en snestorm og ikke mere kan finde vej eller sti, da gem din pisk, hold din mund og lad hundene om resten, de skal nok finde den nærmeste mødding!“ Det var et godt råd og har sikkert frelst mangt et menneskeliv.

Hanhunde er ikke særlig pålidelige, de har så mange andre interesser og lader sig let distrahere, men en ældre hunhund kan være uvurderlig til at følge selv flere dage gamle spor, der ligger skjulte under dyb sne.

Over det omtalte fodersignal går så vejen til det berømte „bjørnesignal“, og dette er straks sværere, thi første gang det skal indøves, skal man være sikker på, at sporet er ganske friskt, og at resultatet bliver positivt. Men den eller de hunde, der blot en eneste gang har smagt arvefjendens blod, glemmer det aldrig, og lyder en dag signalet, vil ingen magt i verden kunne standse dem, før bamsen er nået eller hver smule luft pumpet ud af deres lunger, så de segner af træthed.

Hundene har en meget fin høresans. De nævnte signaler er ofte næsten uhørlige. — En tændstik der stryges, et par vanter der gnides mod hinanden, et dæmpet slag på slæde-medlen, og hundene ved, hvad det betyder.

Disse signaler kaldes „det skjulte tegn“ og er fangerens hemmelighed. Noget han end ikke betror sin nærmeste, ofte endda end ikke sine sønner.

Hvor der ikke findes bjørne, men hvor jægeren alligevel kan komme ud for i en farlig situation at måtte kræve det yderste af sit spand, bruges et faresignal. Jeg har aldrig set det udført i praksis, men det fortælles, at der trommes på en oppustet fangstblære anbragt lige bag hundene; under høje hyl regner de sviende piskeslag derefter ned over spandet, og de skræmte hunde farer forvildede afsted.

Særlig et „bjørnespand“ er jægerens stolthed og kæreste eje. Jeg hørte engang en ung europæer spørge en bjørnejæger, om han måtte låne hans hunde, og svaret lød: „Nej, så må du hellere låne min kone!“ Jeg tror, han mente det.